

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ АГРАРНИХ РОЗПИСОК В УКРАЇНІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИКІВ

С. А. ВЛАСЮК, кандидат економічних наук

С. С. ПОЛИШВАЙКО, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії)

Уманський національний університет

Досліджено функціонування в Україні альтернативного інструменту залучення фінансування для агробізнесу. Проведено ретроспективний огляд становлення аграрних розписок у нашій країні. Визначено ключові проблеми та переваги даного інструменту. Проаналізовано динаміку зміни вартісної і кількісної характеристики виданих аграрних розписок. На основі проведеного аналізу запропоновано рекомендації щодо нівелювання негативних чинників, що стримують розвиток цього інструменту. Результати дослідження можуть бути використані у формуванні державної політики у сфері доступу сільськогосподарських виробників до нових джерел фінансування.

Ключові слова: аграрна розписка, аграрна нота, товарна розписка, фінансова розписка, фінансові інструменти, Бразилія, Україна, реєстр аграрних розписок

Постановка проблеми. Необхідними умовами розвитку сільського господарства, а відповідно і збалансованості продовольчого ринку та забезпечення продовольчої безпеки України, є якісне фінансове забезпечення агровиробників. В сучасних умовах процес залучення фінансових ресурсів є складним і довготривалим для аграріїв та часто дороговартісним. Відомо, що українські підприємства, в тому числі й сільськогосподарські, мають труднощі при отриманні кредитів у банках, що зумовлене вартістю кредитів, їх короткостроковістю та високими вимогами до застави. Кредитування через небанківські фінансові компанії, зокрема кредитні спілки, ще перебуває на етапі становлення і не є популярною формою залучення капіталу. Пошук альтернативних інструментів фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств є актуальним. Одним із таких інструментів може стати запозичений у Бразилії механізм аграрних розписок, що набув популярності в Україні останніми передвоєнними роками, а зараз знову відновлюється. Запущений як проєкт на території Полтавщини, механізм аграрних розписок вже можна оформити на всій території України, а з 01 січня 2025 року набув чинності новий закон, що передбачає введення і бездокументарної форми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання фінансового забезпечення сільськогосподарських виробників та пошуку альтернативних джерел фінансування традиційно перебуває у фокусі уваги вітчизняних науковців,

що підтверджується працями Тулай О. [1] та Каменичної А. [2], які закладають теоретичні основи розуміння фінансових потреб агросектору. Безпосередньо механізм функціонування аграрних розписок в Україні, його правове регулювання та перші практичні аспекти були детально розглянуті у працях Зваруна Б. [3] та Скоропада Б. [4], які зосереджувалися на перевагах застави майбутнього врожаю. Перспективи використання аграрних розписок як альтернативного інструменту кредитування в контексті розвитку фінансового ринку були проаналізовані Лавріненко І. [5] та Печенюк А. [6]. Водночас, ефективний досвід розвитку та запровадження аграрних розписок у Бразилії як країні-піонера було висвітлено в публікаціях Омеляненка О. [7] та Колюбакіна В. [8], що підтверджує системну ефективність інструменту в умовах економічних криз.

Проте, аналіз наявної наукової бази засвідчив, що більшість досліджень була проведена до початку повномасштабної агресії, і в науковій літературі недостатньо висвітлені такі актуальні питання: комплексний аналіз динаміки використання аграрних розписок у період 2022–2024 років та оцінка їхньої ролі як критичного джерела фінансування в умовах війни; детальний аналіз функціональних проблем Реєстру аграрних розписок, зокрема, виявлених розбіжностей між статистичними та публічними даними, що критично впливає на довіру кредиторів; а також оцінка перспектив та ризиків переходу до бездокументарної форми, запровадженої Законом «Про аграрні ноти» (з 2025 року).

Метою статті є систематизація результатів впровадження аграрних розписок в Україні, оцінка сучасного стану функціонування даного інструменту та обґрунтування перспектив його використання з урахуванням поточного стану фінансової системи України.

Методика досліджень. Методичну основу дослідження складають положення наукових праць українських фахівців, що досліджували проблеми аграрних розписок як альтернативне джерело фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств. З метою розкриття суті поставленої мети використано такі загальнонаукові методи як аналіз, синтез, порівняння. Системний підхід застосовано при формуванні бізнес-моделей функціонування аграрних розписок в Україні. Висновки сформовано за допомогою методу узагальнення та логічного методу.

Результати досліджень. У світі Бразилія першою в світі застосувала на практиці новітній інструмент фінансування сільгоспвиробників – аграрні розписки. Через економічну кризу в країні пошук альтернативних джерел фінансування для сільськогосподарських виробників привів аграрні розписки виявилися необхідним напрямком розв’язання проблеми. У Бразилії щорічно обсяг виданих кредитів через аграрні розписки складає близько 25–30 млрд доларів щорічно. Досвід країни з Південної Америки щодо роботи з аграрними розписками знайшов використання і в Україні [7].

Вперше згадка про аграрну розписку в українському законодавстві з’явилася у зв’язку прийняттям Закону України «Про аграрні розписки» від 06.11.2012 р. (далі – Закон) [9]. Вступ в дію цього закону фактично запровадив новий механізм залучення коштів, що можуть використовувати сільськогосподарські виробники. Реально новий інструмент почав діяти у 2015

році, коли було видано перші аграрні розписки, після затвердження низки відповідних підзаконних актів, зокрема постанови Кабінет Міністрів України від 17.07.2013 № 665, якою затверджено порядок ведення Реєстру аграрних розписок [10]. Відповідно до статті 1 Закону, аграрна розписка – товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах [9].

Сторонами за операціями, де використовуються аграрні розписки є кредитор та боржник. Кредитором можуть бути ті юридичні чи фізичні особи, які надають агровиробнику/боржнику (який володіє або користується землею, на якій вирощує агропродукцію) або засоби захисту рослин, насіння, добрива, паливо, або виконують певні роботи, наприклад логістичні чи сільськогосподарські, (наприклад, культивування чи послуги з обробки рослин хімічними або біологічними засобами для захисту від шкідників, хвороб і бур'янів) тощо.

Відповідно боржник зобов'язується розрахуватися за отримані послуги чи фінансові ресурси і надає свій майбутній врожай у заставу. Особливістю аграрної розписки є те, що вона видається на кожен вид аграрної продукції окремо. Це визначено Законом (стаття 9) та є одним з недоліків даного інструменту, оскільки ускладнює процедуру оформлення аграрних розписок, якщо боржник на одній земельній ділянці вирощує декілька культур (збільшуються витрати на оформлення та додатковий час на визначення суми зобов'язання) також викликає складність у перевірці для кредитора чи вже не була видана розписка на певну культуру на визначеній земельній ділянці [9].

Інша особливість: розписка може бути видана тільки у письмовій формі, що вимагає нотаріального посвідчення і реєстрації в Реєстрі аграрних розписок. Перевагою такої форми є те, що вона надає впевненість учасникам операції в її законності, але є і недоліком – збільшення вартості механізму, оскільки аграрій або кредитор повинні будуть заплатити державне мито та обов'язкові платежі/послуги нотаріуса від вартості цієї розписки, що відповідно зменшує привабливість її використання [5]. Крім того, у разі втрати документарного носія, виникає потреба повторного звернення до нотаріуса за видачею дубліката, що також збільшує фінансове навантаження.

Аграрні розписки поділяються на:

- товарні: боржник зобов'язується в майбутньому поставити кредиторів агропродукцію. Вид товару, його якість, кількість, строк та місце поставки визначається в аграрній розписці;
- фінансової: боржник сплачує кредиторів кошти, що визначається за формулою, погодженою сторонами та яка має прив'язку до цін на агропродукцію за критерієм обсягу та якості [11].

Першопрохідцем за територіальним принципом впровадження аграрних розписок стала Полтавська область. Згодом до Полтавщини приєдналися Вінницька, Миколаївська, Харківська, Хмельницька, Сумська, Тернопільська, Черкаська області. Із запуском національного Реєстру аграрних розписок на

початку 2018 року використання інструменту було поширено на всю територію України [12].

Розглянемо наявні бізнес-моделі, які функціонують в Україні при роботі з аграрними розписками (табл. 1).

Табл. 1. Бізнес-моделі роботи за аграрними розписками [12]

Вид	Характеристика	Кредитор
Аграрна розписка і постачальник	Розписка – це додаткове забезпеченням при товарному кредитуванні. Виникає при цій моделі – контракт щодо поставки товарів, робіт, послуг	Постачальник
Фінансова аграрна розписка і банк	Фінансова аграрна розписка йде як невід’ємна складова кредитного договору. Аграрна розписка виконана у випадку погашення заборгованості за кредитом	Банк
Фінансова аграрна розписка і кредитна спілка	Укладається договір с/г виробником, кредитною спілкою, членом спілки	Кредитна спілка
Аграрна розписка (товарна) і трейдером/переробник	Аграрна розписка виступає гарантією поставки/збуту с/г продукції одночасно з форвардним контрактом та є додатковим забезпеченням	Трейдер, переробник

Представлені (табл. 1) бізнес-моделі демонструють багатофункціональність аграрної розписки як фінансового інструменту. Вона виступає не лише як прямий кредитний інструмент (у моделях із банком чи кредитною спілкою), але й як додаткове забезпечення при товарному кредитуванні (з постачальниками) або як гарантія поставки при форвардних контрактах (з трейдерами/переробниками).

Найбільш поширеними є моделі співпраці з постачальниками (товарна розписка), де агровиробник отримує необхідні ресурси (насіння, добрива, ЗЗР) під зобов'язання майбутнього врожаю, та співпраця з банками (фінансова розписка), де вона слугує заставою, що замінює класичне нерухоме майно. Еволюція цих моделей та їхня стійкість в умовах війни підкреслюють ключову перевагу розписки: прив'язка зобов'язання до виробничого циклу агробізнесу.

Цікавою для дослідження є динаміка зміни кількісних та вартісних характеристик аграрних розписок від початку їх впровадження до 2024 року. Статистичні дані щодо функціонування інструменту фінансування агрегуються Державним підприємством «Аграрні реєстри». Хоча табл. 2 надає повну числову інформацію про ці зміни, візуальне відображення трендів, представлене на рис. 1, дозволяє чітко ідентифікувати ключові фази розвитку аграрних розписок на фінансовому ринку України. Візуалізація динаміки виданих аграрних розписок (рис. 1) наочно підтверджує, що період 2018–2021 рр. став фазою інституційного визнання інструменту, коли обидва показники – і кількість, і вартість – демонстрували стійке зростання, досягнувши пікових значень. Це свідчить про успішне освоєння механізму агровиробниками та фінансовими інституціями.

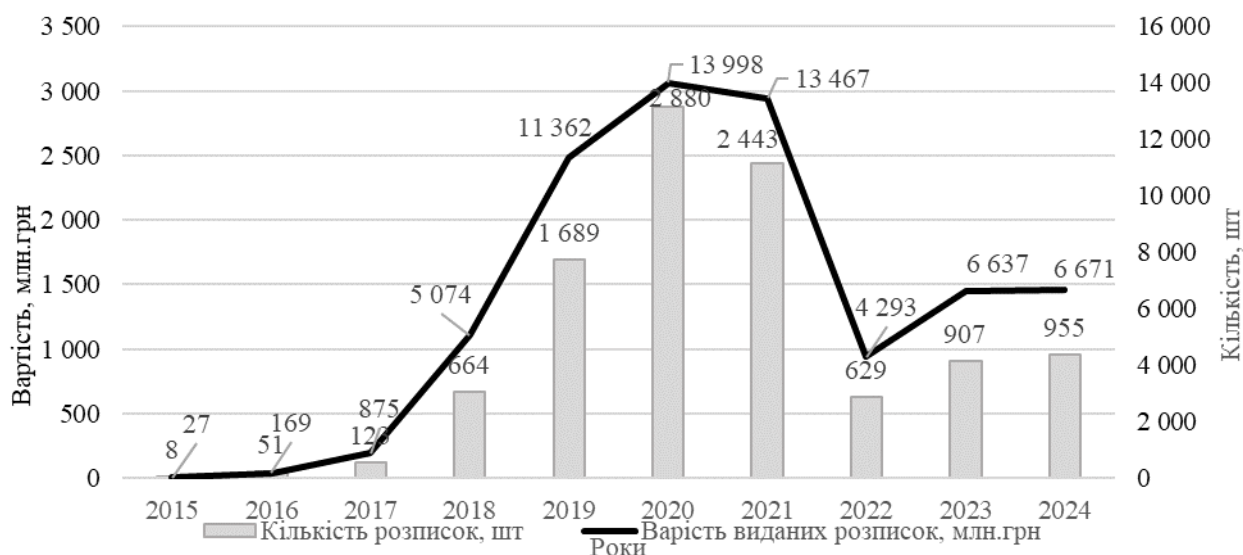

Рис. 1. Динаміка виданих аграрних розписок за 2015-2024 роки [13]

Особливо виразною точкою перегину на графіку є різкий спад у 2022 році, де лінія вартості обривається з 13 467 млн грн до 4 293 млн грн. Це графічно ілюструє безпрецедентний шок, спричинений повномасштабною агресією. Водночас, рис. 1 чітко відображає відновлювальний тренд у 2023–2024 рр., де вартість стабілізувалася на рівні близько 6,6 млрд. грн. Цей тренд є свідченням стійкості та критичної необхідності аграрної розписки як механізму забезпечення ліквідності агровиробників в умовах високих воєнних ризиків.

Проведемо детальний аналіз кількісних та вартісних показників, а також відносних змін, що підтверджують зазначені тенденції (табл. 2).

Табл. 2. Динаміка виданих аграрних розписок за 2015-2024 рр. [13]

Рік	Кількість розписок, шт	Вартість виданих розписок, млн грн	Зміна кількості розписок у порівнянні з попереднім роком		Зміна вартості розписок у порівнянні з попереднім роком	
			у шт	у %	у млн грн	у %
2015	8	27	—	—	—	—
2016	51	169	43	538	142	526
2017	123	875	72	141	706	418
2018	664	5 074	541	440	4 199	480
2019	1 689	11 362	1 025	154	6 288	124
2020	2 880	13 998	1 191	71	2 636	23
2021	2 443	13 467	-437	-15	-531	-4
2022	629	4 293	-1 814	-74	-9 174	-68
2023	907	6 637	278	44	2 344	55
2024	955	6 671	48	5	34	1
Всього	10 349	62 573	—	—	—	—

Як бачимо з даних таблиці 2, стрімке зростання розпочалось у 2018 році на 4 199 млн грн (664 штук на суму 5 074 млн грн), що пов'язане з освоєнням аграріями до нового інструменту залучення фінансування на фінансовому ринку України. У наступному році (2019) вартість, на яку оформлені аграрні розписки, подвоїлася та досягла піку у 2020–2021 роках – 2880 штук на суму 13 998 млн грн та 2443 штук на суму 13 467 млн грн відповідно.

Цілком зрозуміло зменшення аграрних розписок у 2022 році, що зумовлене розпочатою повномасштабною агресією Російської Федерації проти України, що призвело до падіння на 9 174 млн грн. Причиною стало і окупація аграрних регіонів України, і зупинка бізнесу, пов'язана з безпековими умовами. Проте українські аграрії продемонстрували стійкість в такий складний для країни час і відновили виробництво на деокупованих територіях. Підтвердженням відновлення є і позитивна динаміка виданих аграрних розписок у 2023 році, коли вартість зросла на 55 % (2 344 млн грн), що свідчить про адаптивність інструменту до воєнних ризиків.

В ході збору статистичних даних виявлено ще одну ключову проблему у роботі Реєстру аграрних розписок. За даними ДП «Аграрні реєстри» (запит зроблено 26.11.2025) кількість виданих розписок – 11173 [13], проте а самому реєстрі наявна інформація лише по 2309 розписках [14]. Дані розбіжності є значним недоліком в роботі як самого реєстру, так і функціонування сфери аграрних розписок, оскільки у кредиторів наявна не повна інформація і фактично відсутня можливість перевірити, чи було за окремою ділянкою та культурою вже виписана аграрна розписка чи ні. Ця проблема прямо підриває довіру та прозорість інструменту.

Варто зазначити, що аграрні розписки можуть у певних регіонах України виступати вже не як альтернативне джерело фінансування своєї діяльності, а й як основний інструмент. Це стосується тих територій, де, не зважаючи на війну, люди продовжують працювати (недалеко від лінії бойових дій). Доступ до банків чи небанківських фінансових установ обмежений, а аграрна розписка за певних умов (в залежності від бізнес-моделі роботи за аграрними розписками) потребує лише нотаріусу.

Варто відзначити, що держава також робить певні кроки в покращенні умов для розвитку цього фінансового інструменту. Зокрема прийнято Закон України «Про аграрні ноти» від 22.02.2024 № 3586-IX (набрав чинності з 01 січня 2025 року), який запроваджує в Україні бездокументарні аграрні ноти. Новий закон не відмінює паперову форму, а додає до них нову — аграрну ноту, яка не вимагає документарної форми. Новий закон вносить такі зміни: дозволяє надавати в заставу продукцію тваринництва; можуть покриватися не тільки врожай за один рік, а й декілька; до суб'єктів видачі аграрних нот додалися сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи [15].

Висновки. Підводячи підсумки, варто зазначити, що схема взаємовідносин з залученням аграрних розписок надає аграрію визначальну перевагу над кредитом у тому, що зобов'язання з поставки товару або сплати коштів у будь-якому разі прив'язано до збору урожаю. Якщо буде неврожай дата виконання зобов'язань може бути перенесена на наступний маркетинговий рік.

Зважаючи на всі недоліки, які нині існують при функціонуванні аграрних розписок, все ж вони можуть стати для українського сільськогосподарського виробника тим інструментом, який забезпечить можливість розвитку сільського господарства в Україні з врахуванням негативних чинників, а зусилля держави мають бути спрямовані на покращення ведення Реєстру аграрних розписок, впровадження та регулювання електронної їх форми, що в свою чергу забезпечить прозорість процесу залучення необхідного фінансування для агробізнесу.

Література:

1. Тулай О. Сучасний стан та проблеми фінансового забезпечення сталого розвитку агропромислового сектору. *Світ фінансів*. 2018. № 3(56). С. 104–116.
2. Каменична А.М. Неврегульовані питання фінансового забезпечення аграрного сектору економіки держави. *Економіка АПК*. 2019. № 1. С. 104–111.
3. Зварун Б. Аграрні розписки: поняття та особливості використання. *Юридична газета*. 2019. №28–29. С. 682–683.
4. Скоропад Б. Як працюють аграрні розписки. *Юридична газета*. 2019. № 32. [Електронний ресурс]. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/yak-pracyuyut-agrarni-rozpiski.html> (дата звернення: 24.03.2021).
5. Лаврінченко І. Аграрна розписка як форма альтернативного кредитування. *Юридична газета*. 2019. № 7. [Електронний ресурс]. URL: <http://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/agrarna-rozpiska-yak-forma-alternativnogo-kredituvannya>. (дата звернення: 26.11.2025).
6. Печенюк А. Аграрні розписки як альтернативний інструмент кредитування сільськогосподарських товаровиробників. *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-8>.
7. Омеляненко О. Бразильський досвід допомагає Україні впроваджувати аграрні розписки. (інтерв'ю від 06.07.2016). [Електронний ресурс]. URL: <https://agroportal.ua/publishing/intervyu/aleksei-omelyanenko-brazilskii-opyt-pomogaet-ukraine-vnedryat-agrarnye-raspiski> (дата звернення 24.11.2025).
8. Колюбакін В. Аграрні розписки: перспективи в Україні. Газета Кабінету Міністрів України «Урядовий Кур'єр» (публікація від 26.06.2018). [Електронний ресурс]. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/agrarni-rozpiski-perspektivi-v-ukrayini/p/> (дата звернення 24.11.2025).
9. Про аграрні розписки : Закон України від 06.11.2012 № 5479-VI (із змінами). [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17#Text> (дата звернення: 26.11.2025).
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Реєстру аграрних розписок» від 17.07.2013 № 655. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/246688201> (дата звернення: 26.11.2025).
11. Аграрні розписки в Україні: використання, переваги й ризики (публікація від 03.06.2022). [Електронний ресурс]. URL: <https://dlf.ua/ua/agrarni-rozpiski-v-ukrayini-vikoristannya-perevagi-j-riziki/> (дата звернення 24.11.2025).
12. Довідник «АГРАРНІ РОЗПИСКИ» (публікація від 2019). [Електронний ресурс]. URL: <https://agroregisters.com.ua/wp->

content/uploads/2019/10/Leaflet-Crop-Receipts-Beginners-guide-2019.pdf (дата звернення 24.11.2025).

13. Сайт ДП «Аграрні реєстри» (вкладка «Статистика»). [Електронний ресурс]. URL: <https://agroregisters.com.ua/statystyka/> (дата звернення 27.11.2025).

14. Реєстр аграрних розписок. URL: <https://new.agroregisters.com.ua/dashboard/public/search>. [Електронний ресурс]. (дата звернення 27.11.2025).

15. Про аграрні ноти : Закон України від 22.02.2024 № 3586-IX. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3586-20#Text> (дата звернення 27.11.2025).

References:

1. Tulai, O. (2018). Current state and problems of financial support for sustainable development of the agro-industrial sector. *World of Finance*, 3(56), 104–116. [in Ukrainian].

2. Kamenychna, A. M. (2019). Unregulated issues of financial support for the agricultural sector of the state economy. *Economics of Agro-Industrial Complex*, 1, 104–111. [in Ukrainian].

3. Zvarun, B. (2019). Agricultural receipts: Concept and features of application. *Yurydychna Hazeta*, 28–29, 682–683. [in Ukrainian].

4. Skoropad, B. (2019). How agricultural receipts work. *Yurydychna Hazeta*, 32. <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/yak-pracyuyut-agrarni-rozpiski.html>. [in Ukrainian].

5. Lavrinenko, I. (2019). Agricultural receipt as a form of alternative lending. *Yurydychna Hazeta*, 7. <http://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/agrarna-rozpiska-yak-forma-alternativnogo-kredituvannya>. [in Ukrainian].

6. Pecheniuk, A. (2021). Agricultural receipts as an alternative instrument for lending to agricultural producers. *Economy and Society*, 25. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-8>. [in Ukrainian].

7. Omelianenko, O. (2016). Brazilian experience helps Ukraine implement agricultural receipts (interview). <https://agroportal.ua/publishing/intervyu/aleksei-omelyanenko-brazilskii-opyt-pomogaet-ukraine-vnedryat-agrarnye-raspiski>. [in Ukrainian].

8. Koliubakin, V. (2018). Agricultural receipts: Prospects in Ukraine. *Government Courier*. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/agrarni-rozpiski-perspektivi-v-ukrayini/p/>. [in Ukrainian].

9. Verkhovna Rada of Ukraine. (2012). On agricultural receipts (Law of Ukraine No. 5479-VI, as amended). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17#Text>. [in Ukrainian].

10. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2013). On approval of the procedure for maintaining the Register of agricultural receipts (Resolution No. 655). <https://www.kmu.gov.ua/npas/246688201>. [in Ukrainian].

11. Agricultural receipts in Ukraine: Use, advantages, and risks. (2022). <https://dlf.ua/ua/agrarni-rozpiski-v-ukrayini-vikoristannya-perevagi-j-riziki/>. [in Ukrainian].

12. Agricultural receipts: A guide. (2019). <https://agroregisters.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/Leaflet-Crop-Receipts-Beginners-guide-2019.pdf>. [in Ukrainian].

13. State Enterprise "Agrarian Registers". (n.d.). Statistics. <https://agroregisters.com.ua/statystyka/>. [in Ukrainian].
14. Register of agricultural receipts. (n.d.). <https://new.agroregisters.com.ua/dashboard/public/search>. [in Ukrainian].
15. Verkhovna Rada of Ukraine. (2024). On agricultural notes (Law of Ukraine No. 3586-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3586-20#Text>. [in Ukrainian].

Annotation

Vlasiuk S. A., Polyshvaiko S. S.

Prospects for the use of agricultural bills in Ukraine as an instrument for attracting source of financing for agricultural producers.

Relevance. In wartime conditions, access to banks or non-bank financial institutions is limited in certain regions. The issuance of an agricultural bill requires only the services of a notary. Therefore, agricultural bills are especially necessary in such regions.

Methods. The research based on the scientific works of Ukrainian specialists who have studied the issues related to agricultural bills. To reveal the essence of the stated objective, methods such as analysis, synthesis, and comparison used. A systemic approach applied in forming the business model for the functioning of agricultural bills in Ukraine. The conclusions formulated using the method of generalization and the logical method.

Results. For the first time, the agricultural bill legalized in the Law of Ukraine "On Agricultural Bills" dated November 6, 2012. This new financial instrument came into effect in 2015. Agricultural bills are divide into two types of obligations: commodity and financial. The implementation of agricultural bills began in the Vinnytsia, Mykolaiv, Sumy, Poltava, Ternopil, Kharkiv, Khmelnytskyi, and Cherkasy regions. In 2018, a national Register of Agricultural Bills was established. After that, the use of this instrument spread across the entire territory of Ukraine. According to the data from state enterprise "Agrarian Registers," a total quantity of agricultural bills are 11 173 items issued for an amount of UAH 78.6 billion.

Conclusion. Thus, the process of issuing agricultural bills provides agricultural enterprises with an advantage over traditional loans, primarily because the obligation to deliver goods or make payments depends on the harvest yield. In the event of a poor harvest, the fulfillment of obligations can be postpone to the next period. Despite all the drawbacks of agricultural bills, they have the potential to become an instrument that opens up new opportunities for the development of the agricultural sector. At the same time, government efforts should be aim at improving the Register of Agricultural Bills, as well as implementing and regulating the electronic form of agricultural bills. This will ensure transparency in the process of securing the necessary financing for agribusiness.

Key words: agricultural bill, agricultural note, commodity bill, financial bill, financial instruments, Brazil, Ukraine, register of agricultural bills.